

social and imperative. At this stage of our research we study the qualitative characteristics of tolerance since they reflect its psychological nature. In the qualitative structure of tolerance were identified and described the following characteristics: emotional (emotions that characterize the adoption of another person), cognitive (ideas, thoughts, knowledge, related to the adoption of another person), behavioral (external acting manifestations of tolerance towards others, readiness for interaction). This study involved 204 people – students from different faculties of South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynskiy and graduate students obtaining education at the Psychology Department. Psychodiagnostic complex included: «Test-questionnaire of tolerances» (O. P. Sannikova, O.G. Babchuk) and «16-factor personality questionnaire» (R. Kettle). The results of the correlation analysis of qualitative indicators of tolerance and individual factors are analyzed. It is the information about the relationship between certain indicators of tolerance and the factors of personality that is important for our study. These relationships reflect trends, but also have specificity. Carried out by us previously, correlation analysis provided the basis for a qualitative analysis of the factor structure of personality of people with a common indicator of tolerance and intolerance with the general index. It should be noted, that the presence of certain personality traits which “accompany” the manifestation of tolerance, such as good-naturedness, focus on others, tolerance of others, the ability for empathy, sociability, trust, openness, self-confidence, may be associated with the presence and properties such as vulnerability, emotional dependence on others and expectations of support, attention from them, excessive sensitivity, passion. Thus, the empirical study of personality factor structure of respondents with different levels of tolerance demonstrated that the expression of this multi-property causes a complete picture of personality traits.

Keywords: tolerance, intolerance, continual-hierarchical structure of personality, qualitative indicators of tolerance.

Подано до редакції 05.08.2015

УДК: 159.923 +177.8.2

Викторія Борисівна Бедан,

пошукач кафедри загальної та диференціальної психології,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна

ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Стаття присвячена вивченню особливостей психологічного благополуччя осіб із різним рівнем схильності до переживання самотності. Розглянуті погляди вчених на визначення понять «самотність» та «психологічне благополуччя». Проаналізовано сучасні концепції психологічного благополуччя. Викладені результати емпіричного дослідження, спрямованого на визначення особливостей психологічного благополуччя осіб з різним рівнем схильності до переживання самотності. Встановлено, що групи осіб з високим і низьким рівнем переживання самотності відрізняються специфікою психологічного благополуччя. Описано профілі психологічного благополуччя груп осіб з високим та низьким рівнем схильності до переживання самотності, складено їх психологічний портрет. Доведено, що для групи осіб з високим рівнем схильності до переживання самотності притаманні такі особливості психологічного благополуччя, як низька здатність встановлювати та підтримувати довірливі стосунки, конформізм, відсутність сформованих життєвих цілей, особистісна стагнація, низька самооцінка, абстрактний характер майбутніх перспектив. Особливостями проявів психологічного благополуччя осіб з низьким рівнем схильності до переживання самотності є позитивна самооцінка, цілеспрямованість, емпатичність, відкритість і гнучкість у спілкуванні, незалежність, креативність мислення, здатність досягнення бажаного, прагнення до саморозвитку, відкритість новому досвіду.

Ключові слова: особистість, самотність, переживання самотності, психологічне благополуччя.

Постановка проблеми дослідження. Актуальність дослідження зумовлена ситуацією, що склалася в сучасному суспільстві, що по-різному визначає перспективи життя людини. Зміни звичного укладу життя, пасивне ставлення до життєвих ситуацій, песимістична позиція, розгубленість, неготовність реагувати відповідним чином на трансформації в суспільстві і власному житті є сильним емоційним потрясінням для будь-якої людини і створює передумови до виник-

нення переживання самотності.

В теоретичній спадщині осмислення проблеми самотності поняття «самотність» має неоднозначне тлумачення. Аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури показує, що самотність розглядається як «*переживання*, що викликає комплексне і гостре відчуття, яке виражає певну форму самосвідомості, і що показує розкол основної реальної мережі відносин і зв'язків внутрішнього світу особистості» [6, с. 27], як «по-

чуття повної заглибленості в себе, відірваності, «по-рожнечі», що викликає порушення внутрішнього світу людини» [8, с. 52], як «стан (емоційний, психічний) пов'язаний із втратою людських зв'язків з колективом, сім'єю, суспільством, що супроводжується поганим настроєм і тяжкими емоційними переживаннями» [3, с. 31], як «тимчасово виникаюче відчуття автономності» [12, с. 232], як «процес усвідомлення і почуттєвого сприйняття особистісного значення і сенсу факту, події, ситуації, в якому відбувається постійна взаємодія когнітивних і афективних компонентів» [9, с. 14], як властивість особистості, що має структуру, закономірності розвитку та виражається певним типом поведінки [4; 7; 10]

У буденній свідомості самотність асоціюється, як правило, з чимось негативним, соціально неприйнятним, болісним переживанням, що підриває основи життєдіяльності. Суто психологічне розуміння цього явища як хворобливого емоційного стану призвело до нівелювання цінності самотності як ресурсу самозмінювання і подальшого саморозвитку людини, що може позитивно впливати на життя і психологічне благополуччя людини.

Як стверджує Є. Є. Рогова «саме особливості переживання самотності по-різному визначають перспективи життя людини, і що ці особливості, в свою чергу, самі залежать від ступеня усвідомлення і спрямованості до своїх ресурсів і можливостей». Як зазначає дослідниця, «переживання самотності може стати ситуацією, що сприяє розвитку людини, стимулюючи появу рефлексії з приводу власного життя і перспектив особистісного розвитку» [5, с. 18].

В даному дослідженні ми дотримуємось точки зору науковців, які визначають самотність як переживання, що виступає як «здатність індивіда витримувати психічне і фізичне напруження, необхідне для благополучного подолання проблемної ситуації» [1, с. 5].

Слід зазначити, що психологічному благополуччю особистості останнім часом приділяється значна увага психологів. Психологічне благополуччя особистості в психології визначають як «динамічну характеристику особистості, яка включає суб'єктивні і психологічні складові, що пов'язані з адаптивною поведінкою», як «стійку властивість особистості, де домінують позитивні емоції, присутні тісні взаємини, суб'єктна залученість в життєдіяльність, осмисленість життя і позитивна самомотивація» [2, с. 72], як «інтегральний показник ступеня спрямованості людини на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування, а також ступеня реалізованості цієї спрямованості, суб'єктивно виражається в відчутті щастя, задоволеності собою і своїм життям» [11, с. 102].

К. Ріфф розглядає психологічне благополуччя як «базовий суб'єктивний конструкт, що відображає сприйняття і оцінку свого функціонування з точки зору вершини потенційних можливостей людини» [13]. Авторка виділила основні конструкти психологічного благополуччя, такі як самоприйняття, особисті-

сне зростання, автономія, компетентність в керуванні середовищем; позитивні стосунки з оточуючими, наявність життєвих цілей, «які можуть досягати різного ступеня вираженості, визначаючи тим самим унікальність цієї структури у кожній людині» [13, с. 367].

Дослідники П. П. Фесенко і Т. Д. Шевеленкова, спираючись на структурну модель К. Ріфф, розрізняють актуальне і ідеальне психологічне благополуччя, що надає можливість отримати інформацію не тільки про змістовні риси особистості, її самооцінку і сприйняття, а й про «часовий аспект переживання власного благополуччя «тут і зараз», яке усвідомлене в порівнянні з ретроспективною оцінкою свого минулого життєвого досвіду і ідеальною оцінкою бажаного» [10, с. 105].

Отже, узагальнюючи вищезначене, психологічне благополуччя в цій роботі розглядається як актуальне переживання, що залежить від внутрішніх оцінок особистості, сприйняття свого функціонування з точки зору використання потенційних можливостей в перспективі і ретроспективі [10, с. 106].

Метою цього повідомлення є виклад результатів дослідження особливостей психологічного благополуччя осіб з різними рівнями переживання самотності. Емпіричне дослідження проводилося на базі Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Вибірку склали 210 осіб – студенти та слухачі денної та заочної форми навчання віком від 18 до 40 років. Для вивчення психологічного благополуччя була використана методика К. Ріфф «Шкали психологічного благополуччя» в адаптації П. П. Фесенко, Т. Д. Шевеленкової. Діагностика показників схильності до переживання самотності здійснювалась за допомогою методики, розробленою у співавторстві з О. П. Санніковою.

Математико-статистична обробка даних здійснювалась за допомогою кількісного (кореляційного) і якісного аналізів (метод «асів» і «профілів»).

В результаті кореляційного аналізу встановлена наявність значимих додатних зв'язків між показниками схильності до переживання самотності та психологічного благополуччя. Так, загальний показник схильності до переживання самотності виявив значимі від'ємні зв'язки з показниками «позитивні стосунки» ($p \leq 0,05$), «автономії» ($p \leq 0,05$), «керування середовищем» ($p \leq 0,05$), «особистісного росту» ($p \leq 0,01$), «самоприйняття» ($p \leq 0,01$), «індексом психологічного благополуччя» ($p \leq 0,01$) та додатній зв'язок з показниками «баланс афекту» ($p \leq 0,01$). Таким чином, результати кореляційного аналізу свідчать про наявність взаємозалежності між психологічним благополуччям та схильністю до переживання самотності.

Для виявлення груп досліджуваних з високим і низьким рівнем схильності до переживання самотності застосовано метод «асів». У першу групу (L_{max} , $n = 47$) увійшли досліджувані з високим рівнем загального показника схильності до переживання самотності (4-й квартиль розподілу від 75 до 100 центиля), яка умовно нами означена як група «самотні».

Другу групу (Lmin, n = 51) склали досліджувані з низьким рівнем загального показника схильності до переживання самотності (1-й квартиль розподілу), яка відповідно означена як «несамотні». Профілі показ-

ників психологічного благополуччя груп осіб з різними рівнями схильності до переживання самотності зображено на рис. 1.

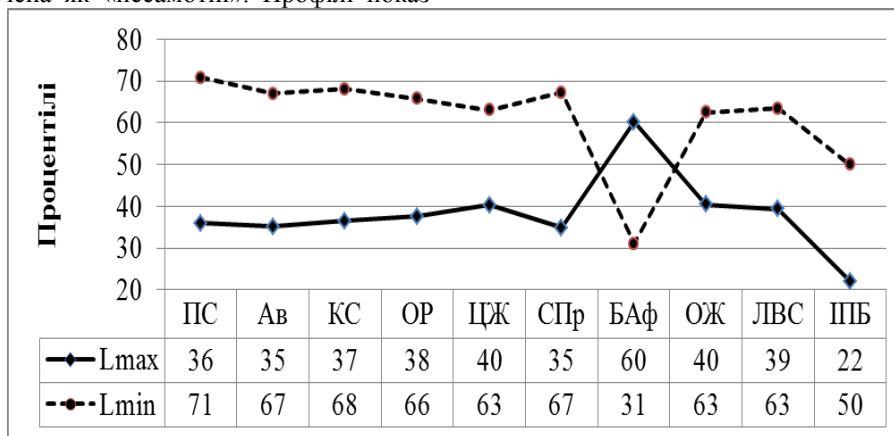

Рисунок 1. Профілі психологічного благополуччя груп осіб з різними рівнями схильності до переживання самотності

Примітка: 1) умовні скорочення: Lmin - група респондентів з низьким рівнем схильності до переживання самотності; Lmax – група респондентів з високим рівнем схильності до переживання самотності; 2) умовні скорочення шкал психологічного благополуччя: ПС – позитивні стосунки; Ав – автономія; КС – керування середовищем; ОР – особистісний ріст; ЦЖ – цілі в житті; СПр – самоприйняття; БАф – баланс афекту; ОЖ – осмисленість життя; ЛВС – людина як відкрита система; ППБ – індекс психологічне благополуччя.

Візуальний аналіз профілів, наданих на рис. 1, свідчить про наявність розбіжностей між групами «самотніх» і «несамотніх» осіб. Переважно всі показники профілів розташовані протилежно один до одного відносно середньої лінії ряду. Як бачимо, показники групи осіб з низьким рівнем схильності до переживання самотності розташовані у зоні третього квартиля розподілу в площині вище середньої лінії ряду, яка проходить через 50 процентиль і вказує на тенденцію до високого рівня психологічного благополуччя, тоді як значення групи осіб з високим рівнем схильності до переживання самотності розташовані переважно в зоні другого квартиля розподілу та розміщені нижче середньої лінії ряду, що свідчить про спрямованість до низького рівня психологічного благополуччя.

Для перевірки гіпотези був застосований статистичний аналіз непараметричного t-критерію Ст'юдента, розрахунок якого підтвердив наявність розбіжностей між однойменними компонентами в досліджуваних групах на 1% рівні значущості.

Спираючись на теоретичний конструкт шкали та інтерпретацію показників психологічного благополуччя (К. Ріфф), можна скласти психологічний портрет представників досліджуваних груп. Отже, профіль осіб з високим рівнем схильності до переживання самотності «самотні» характеризується низьким рівнем позитивних стосунків з оточенням, що свідчить про низьку здатність встановлювати та підтримувати довірливі стосунки, небажання шукати і йти на компроміси. Таким особам притаманні замкненість, відчуженість, що свідчить про наявність актуального переживання самотності. Відсутність достатньо розвинутого

рівня автономії можна розглядати як схильність до конформізму, залежність від думки оточення. Даним особистостям важко самостійно приймати відповідальні рішення, особливо стосовно подій і вчинків власного життя, вони схильні до самозвинувачення, їх мислення і поведінка залежні від тиску соціуму. Мають відчуття власного безсилля, некомпетентності, не проявляють бажання щось змінити в своєму житті для покращення свого становища, що відповідно впливає на саморозвиток особистості і як наслідок викликає почуття нудьги, стагнацію, нездатність або неготовність ставити нові життєві цілі, змінювати своє ставлення до тих чи інших аспектів життєдіяльності, безпорадність, знижену зацікавленість до життя. Через болісні спогади негативного досвіду минулого, постійне звернення до нього, і страх знову опинитися в подібних ситуаціях, виникає почуття незадоволеності собою, певними рисами особисті, що сприяє переживанню самотності. Спостерігається негативна самооцінка, невдоволення обставинами власного життя, невіра у власні сили долати життєві перешкоди, за своєю нові вміння та навички. Минуле і сьогодення сприймаються як безглузді, відсутня оформлена життєва перспектива. Для таких осіб характерне фрагментарне сприйняття різних аспектів життя, нездатність досить ефективно інтегрувати окремі здобутки власного життєвого досвіду.

Представників групи «несамотні» можна характеризувати як емпатичних осіб, відкритих для спілкування, здатних до встановлення і підтримки дружніх стосунків, гнучких у взаємовідносинах з оточенням, поважаючих точку зору інших, що проявляється у

вмінні йти на компроміси. Таким особам властиві незалежність, здатність відстоювати власну думку, незважаючи на думку більшості, креативність мислення, нестандартна поведінка, оцінка себе, виходячи з власних уподобань, відповідальність за прийняті рішення. Наявність якостей, що зумовлюють оволодіння різними видами діяльності, здатність досягнення бажаного, подолання труднощів, що виникають на шляху реалізації цілей, свідчать про високу керованість середовищем. Спостерігається прагнення до саморозвитку, оволодіння новими знаннями, використання їх для подальшого вдосконалення особистісних якостей, що характеризують прагнення до подальшої самоактуалізації. Особи даної групи виявляють почуття свідомості існування, цінують досвід минулого, вважають, що події минулого та сьогодення матимуть вплив на майбутнє. В цілому, мають позитивну самооцінку та особистісного життя взагалі, демонструють усвідомлене прийняття не тільки своїх позитивних якостей, але і своїх недоліків. Взагалі, спостерігається переважання позитивної самооцінки, задоволеність власним життям, впевненість у собі і власних силах, почуття компетентності в управлінні повсякденними справами. Для представників даної групи характерна цілеспрямованість через наявність життєвих цілей, почуття усвідомленості життя, сприйняття свого сьогодення, минулого як таке, що має сенс та впевненість в тому, що майбутнє має перспективи. Цілком виявляється реалістичний погляд на життя, який гармонійно поєднується з відкритістю новому досвіду.

Таким чином, результати, що отримані в ході емпіричного дослідження дозволяють вважати, що особи з високим і низьким рівнями переживання самотності відрізняються між собою специфічним проявом

психологічного благополуччя.

Висновки. 1. У статті розглянуто результати теоретико-емпіричного дослідження, що спрямоване на вивчення властивостей психологічного благополуччя особистості з різними рівнями переживання самотності. Виявлено значимі від'ємні і додатні зв'язки показників переживання самотності з показниками психологічного благополуччя.

2. Емпірично встановлено, що групи осіб з високим і низьким рівнями переживання самотності мають певні особливості психологічного благополуччя, що впливають на переживання самотності.

3. Доведено, що групі осіб з високим рівнем переживання самотності притаманні такі особливості психологічного благополуччя, як: низька здатність встановлювати та підтримувати довірливі стосунки, небажання шукати та йти на компроміси, конформізм, відсутність сформованих життєвих цілей і невміння долати труднощі на шляху їх реалізації, відчуття неможливості змінити або поліпшити власне життя, особистісна стагнація, негативна самооцінка, незадоволення деякими рисами власного характеру, абстрактний характер майбутніх перспектив. Особливостями психологічного благополуччя осіб з низьким рівнем переживання самотності є позитивна самооцінка, цілеспрямованість, емпатичність, відкритість і гнучкість у спілкуванні, незалежність, креативність мислення, здатність досягнення бажаного, прагнення до саморозвитку, почуття свідомості існування, впевненість у собі і власних силах, почуття компетентності в управлінні повсякденними справами, визнання цінності минулого досвіду, прийняття сьогодення, відкритість новому досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондырева С. К. Переживание (психология, социология, семантика): Учеб. пособие / С. К. Бондырева, Д. В. Колесов. – М.: Изд-во Московского психологосоциального института, 2007. – 160 с.
2. Водяха С. А. Предикторы психологического благополучия студентов / С. А. Водяха // Педагогическое образование в России. – 2013. – № 1. – С. 70–74.
3. Немов Р. С. Психология / Р. С. Немов. – М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. – 573 с.
4. Рассел Д. Измерение одиночества / Д. Рассел // Лабиринты одиночества: пер. с англ.; сост., общ. ред. и пред. Н. Е. Покровского. – М.: Прогресс, 1989. – 624 с.
5. Рогова Е. Е. Проблемная область одиночества в современном обществе / Е. Е. Рогова // Общество: политика, экономика, право. – 2010. – № 1. – С. 18–24.
6. Садлер У. От одиночества – к аномии / У. Садлер, Т. Б. Джонс // Лабиринты одиночества: пер. с англ.; сост., общ. ред. и пред. Н. Е. Покровского. – М.: Прогресс, 1989. – 624 с.
7. Слободчиков И. М. Теоретико-экспериментальное исследование феномена одиночества личности (на материале подросткового возраста): дис. ... докт. психолог. наук. / И. М. Слободчиков. – М., 2006. – 305 с.
8. Телешевская М. Э. Общение и одиночество / М. Э. Телешевская // Искусство делать людей счастливыми: записки психотерапевта. – М.: Мир, 1993. – 538 с.
9. Шагивалеева Г. Р. Одиночество и особенности его переживания студентами: Монография / Г. Р. Шагивалеева. – Елабуга: Изд-во ОАО «Алмедиа», 2007. – 157 с.
10. Швалб Ю. М. Одиночество: социально-психологическая проблема / Ю. М. Швалб, О. В. Данчева. – К.: Изд-во «Украина», 1991. – 270 с.
11. Шевеленкова Т. Д. Психологическое благополучие личности (обзор концепций и методика исследования) / Т. Д. Шевеленкова, П. П. Фесенко // Психологическая диагностика. – 2005. – № 3. – С. 95–130.
12. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Э. Эриксон; пер. с англ. – М.: Флинта, 2006. – 342 с.
13. Ryff C. D. Psychological Well-Being // Encyclopedia of Gerontology. – 1996. – Vol. 2. – P. 365–369.

REFERENCES

1. Bondyreva, S. K. (2007). *Perezhivanie (psikhologiya, sotsiologiya, semantika)* [Experience (psychology, sociology, semantics)]. Moscow: Publishing House of Moscow psychological and social institution [in Russian].
2. Vodiakha, S. A. (2013). Prediktory psikhologicheskogo blagopoluchiiia studentov [Predictors of students' psychological well-being]. *Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii – Pedagogical Education in Russia*, 1, 70–74 [in Russian].
3. Nemov, P. C. (1995). *Psikhologiya* [Psychology]. Moscow: Education: VLADOS [in Russian].
4. Rassell, D. (1989). *Izmereniie odinochestva* [Measurement of loneliness]. Moscow: Progress [in Russian].
5. Rogova, E. E. (2010). Problemaia oblast odinochestva v sovremennom obshchestve [Subject area of loneliness in modern society]. *Obshchestvo: politika, ekonomika, pravo – Society: politics, economics, law*, 1, 18–24 [in Russian].
6. Sadler, U. & Dzhonson, T. (1989). *Ot odinochestva - k anomii* [From loneliness – to anomie]. Labirinty odinochestva. Moscow: Progress [in Russian].
7. Slobodchikov, I. M. (2006). Teoretiko-eksperimentalnoe issledovanie fenomena odinochestva lichnosti (na materiale podrostkovogo vozrasta) [Theoretical and experimental study of the phenomenon of loneliness person (based on adolescence period)]. *Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
8. Teleshevskaya, M. E. (1993). Obshchenie i odinochestvo [Communication and loneliness]. *Iskusstvo delat liudei shchastlivymi: zapiski psikhoterapevta* [The art of making people happy: the therapist notes]. Moscow [in Russian].
9. Shagivaleieva, G.R. (2007). *Odinochestvo i osobennosti yego perezhivaniia studentami* [Loneliness and peculiarities of its experiences by students]. Yelabuga: Izd-vo OAO «Almedia» [in Russian].
10. Shvalb, Yu. M. & Dancheva, O. V. (2001). *Odinochestvo: sotsialno-psikhologicheskaiia problema* [Loneliness: social and psychological problems]. Kyiv [in Russian].
11. Shevelenkova, T. D. & Fesenko, P. P. (2005). Psihologicheskoe blagopoluchie lichnosti (obzor kontseptsii i metodika issledovaniia) [Psychological well-being of a person (overview of the concepts and methods of research)]. *Psychological diagnostics*, 3, 95–130 [in Russian].
12. Erikson, E. (2006). *Identichnost: yunost i krizis* [Identity: Youth and Crisis]. Trans. from English. Moscow: Flint [in Russian].
13. Ryff, C. D. (1996). Psychological Well-Being. *Encyclopedia of Gerontology*. (Vol. 2.). pp. 365–369 [in English].

Викторія Борисовна Бедан,

*соискатель кафедры общей и дифференциальной психологии,
Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Фонтанская дорога, 4, г. Одесса, Украина*

ПЕРЕЖИВАНИЕ ОДИНОЧЕСТВА КАК ФАКТОР ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ

Статья посвящена изучению особенностей психологического благополучия у лиц с разной склонностью к переживанию одиночества. Представлен краткий анализ теоретико-эмпирической литературы, позиции ученых, которые рассматривают одиночество как эмоциональное состояние, ощущение, субъективное переживание. Проанализированы взгляды ученых на понимание психологического благополучия, которое рассматривается как динамическая характеристика личности, устойчивое свойство личности, где доминируют положительные эмоции, как фактор саморегуляции личности, как «интегральный показатель степени направленности человека, как свое отношение человека к своей личности». Изложены результаты эмпирического исследования, направленного на определение особенностей психологического благополучия, которое проявляется в позитивном взаимодействии с окружающими, автономии, управлении средой, осмысленностью жизни, личностным ростом, самопринятием и т.д., у лиц с разным уровнем переживания одиночества. Эмпирически доказано, что для лиц с высоким уровнем склонности к переживанию одиночества характерны: низкая способность устанавливать и поддерживать доверительные отношения, конформизм, отсутствие сформулированных жизненных целей, ощущение невозможности изменить или улучшить свою жизнь, личностная стагнация, негативная самооценка, недовольство некоторыми чертами собственного характера, абстрактный характер будущих перспектив, что свидетельствует о низком уровне психологического благополучия. Представители с низким уровнем склонности к переживанию одиночества демонстрируют положительную самооценку, целеустремленность, эмпатию, открытость и гибкость в общении, независимость, креативность мышления, способность достижения желаемого, стремление к саморазвитию, чувство осмысленности существования, уверенность в себе и собственных силах, открытость новому опыту. Доказано, что отсутствие сформированного комплекса психологического благополучия способствует возникновению переживания одиночества.

Ключевые слова: личность, одиночество, переживание одиночества, психологическое благополучие.

Viktorii Bedan,

*Applicant of General and Differential Psychology Department,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska Doroha St., Odesa, Ukraine*

EXPERIENCE OF LONELINESS AS A FACTOR OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

The article examines the characteristics of psychological well-being of respondents with different levels of loneliness experience. The article provides a brief analysis of the theoretical and empirical literature, reviews the positions of scientists who understand the loneliness as an emotional state, a feeling, a subjective experience. The views of the scientists were analyzed to understand the psychological well-being, which is regarded as a dynamic characteristic of

the individual, sustainable property of a person, with positive emotions dominating, as a factor of self-identity, as an integral indicator of the degree of person's orientation, as a person's self-attitude. The results of an empirical study are provided to determine the characteristics of psychological well-being, which manifests itself in a positive interaction with others, autonomy, environment control, a meaningful life, personal growth, self-acceptance, and so, of the respondents with different levels of loneliness experience. It is empirically proved that the «lonely» group is characterized by a too low ability to establish and maintain a relationship of trust, conformism, lack of formulated life objectives, the feeling of inability to change or improve their lives, personal stagnation, negative self-esteem, dissatisfaction with some of the characteristics of his own nature, abstract nature of the future prospects, indicating a low level of psychological well-being. Representatives of the «non-lonely» group show a positive self-esteem, commitment, empathy, openness and flexibility in communion, independence, creative thinking, the ability to achieve the desired, the desire for self-development, a sense of the meaningfulness of life, self-confidence and their own strength, openness to new experience. It is proved that the absence of a formed complex of psychological well-being causes the feeling of loneliness.

Keywords: personality, loneliness, the experience of loneliness, psychological well-being.

Подано до редакції 13.08.2015
